

Særpræget Silhouetkunst

Paa Besøg hos Fru Margaretha Luther, Lyksborg, hvis Silhouetklip er spredt over hele Kloden ★ Saa individuel en Arbejdsform, at Kunstnerinden ikke kan blive Medlem af Silhouetklippernes Fagforening ★ Et Liv paa Flugt ★ Saksene det første, der kom i Rygsækken

DET er dog et smukt og usædvanlig fint gennemarbejdet Træsnit, som hænger der, udbrod en afrikansk Franciskanermunk for nogen Tid siden paa Latin, da han besøgte et af sin Ordens Klostre i Rom, hvor han saa et Billede af den hellige Frans af Assisi. En Klosterbroder, som var med ham, svarede, at det ikke var et Træsnit, men derimod et Silhouetklip, fremstillet af Fru Margaretha Luther, eller som hendes Ungpige- og Kunstnernavn er: Margaretha von Glehn.

Lignende Ordsrifter hører man paa vidt forskellige Sprog mange Steder i Verden, i Evropa, USA og Kanada, naar Mennesker for første Gang ser et af Fruens Værker.

Hr. og Fru Luther bor nu sammen med deres to Sønner i en beskeden to Værelsers Lejlighed i Lyksborg, hvor man møder en spinkel, lille Kvinde — ivrigt optaget af at tegne.

— Jeg er født i Reval, eller som Byen hedder paa Estnisk: Tallinn. Det betyder „Danskerborgen“ eller „Danskeby“. Den blev i sin Tid grundlagt af Valdemar Sejr.

Det er Fruens første Svar paa Opfordringen til at fortælle om sit Arbejde og sig selv. Siden da har jeg rejst meget, fortsætter hun, hele mit Liv har været en Flugt for Bolshevismen, og nu er jeg altsaa her.

Først og sidst dansende Elverpiger

Over Fru Luthers Bord hænger hendes sidste færdige Arbejde, „Elverpigerens Dans“.

— Hvornaar begyndte De at klippe Silhouetter?

— I 14 Aars-Alderen, ja, det er snart 30 Aar siden. Det første Klip var ogsaa „Elverpigerens Dans“ — men det var daarligt, saa det er paa sin Vis godt, det gik tabt under en Flugt. Under Flugt har vi da heldigvis kun mistet døde Ting og ikke Mennesker, vi holdt af — eller Sakse, indskyder hun med et fint Smil, og fortsætter lidt efter: Ja, hver Gang vi har maattet bryde op, har

Illustration til „Nattergalen“. Læg Mærke til, i hvor høj Grad der arbejdes med Linjer. Det ses tydeligst i Vulkanen i Baggrunden. Da hele Billedet er klippet ud af eet Stykke Papir, „hænger alt sort sammen“, men det er gjort med fin Teknik.

jeg først pakket mine Sakse ned for at være sikker paa at faa dem med. Uden dem kan jeg selvsagt ikke klippe. De fylder heldigvis ikke ret meget.

Udtryksformen helt personlig

— Det usædvanlige ved Deres Klip er, at De ikke som andre Silhouetklippere blot klipper efter et Omrids og arbejder med Flader. De „klipper Hul“.

Deres Motivets enkelte Dele og arbejder med Linjer. Hvordan er De naaet frem til denne Udtryksform? Hvor har De lært den?

— Det eneste, jeg har lært, er Tegning. Mine Lærere var den russiske Professor Anatol Kaygorodoff og senere Esteren Friederich Koppel. Noget egentligt Forbillede har jeg ikke.

Ideen med at „udhule“ Motiverne er

Kunstnerinden ved sit Arbejdsbord i Færd med at klippe.

min egen, og jeg tror ikke, der i hele Verden findes andre, som klipper paa netop denne Maade.

— Deres første Motiv var „Elverpigernes Dans“, og Deres sidste færdige Arbejde har samme Motiv. Har De en Forkærlighed for Elverpiger?

— Ja, Elverpigerne interesserer mig, fordi de hører til blandt Eventyr- og Legendefigurerne. Disse Figurer — og religiøse Motiver — holder jeg mest af at arbejde med. Jeg synes, de passer bedst til Billeder i sort og hvidt. Eventyrenes Mennesker, Trolds og Nisser er enten sorte eller hvide — i deres Sind. Det samme gælder Sagn- og Legendeskikkelser, Yderligere griber „den anden Verden“ altid ind i Handlingen i Eventyr og Legender, danner Bro mellem de to Verdener, mellem sort og hvidt.

Klart Sprog: sort paa hvidt

Jeg er blevet opfordret til at lære Kunstmaleri. — Arbejde med Farver, Nuancer, bløde Overgange osv. Jeg sagde Nej. I mit Arbejde skal intet udviskes eller males graat i graat. Kontrasten mellem sort og hvidt er det klare Sprog, jeg ønsker at tale.

— Har De ikke nogen bestemt Kunstscole som Forbillede?

— Det kan man egentlig ikke sige. I Blomsterbilleder søger jeg at gengive Naturen, selv om det maa blive lidt stiliseret. Mine Klip af religiøse Motiver har dog noget til fælles med russisk Kirkekunst.

Lili Marleen blev en Mare

— Hvor mange Klip har De lavet i Tidens Løb?

— Det har jeg ingen Anelse om, men det er Tusinder. At regne det ud blot tilnærmelsesvis, er umuligt. Nogle Klip bliver færdige faa Timer efter, at jeg har sat den første Streg, jeg vil klippe efter, paa Papirets Bagside. Andre ligger der flere Dages eller Ugers Arbejde bag.

Den vanskeligste Opgave, jeg paa sin Vis har haft, fik jeg under Krigen i Kiel. En ung Dame kom til mig og bad om at faa et Klip af en Krigstank. Jeg havde aldrig set saadan et Monstrum og maatte først finde een, før jeg kunde begynde at tegne og klippe.

Eet Motiv blev en Plage for mig, da jeg havde klippet det flere Hundrede Gange:

Det var „Lili Marleen ved Lygtepælen“. Efterhaanden som flere og flere saa det første Klip, bestilte de et nøjagtigt Magen til. Og saa kom der endnu flere Bestillinger paa det samme . . . „Marleen“ red mig til sidst som en Mare om Natten, men nu er hun heldigvis, som saa meget, en Saga blott.

Vil illustrere H. C. Andersen

— Rent bortset fra disse to Tilfælde — har De saa modtaget bundne Opgaver eller udelukkende arbejdet med det, som har inspireret Dem i Øjeblikket?

— Baade og. Nogle Klip laver jeg efter mere eller mindre bundne Bestil-

linger, andre udelukkende pr. Inspiration. Et af mine største Ønsker er for evrigt at lave Illustrationer til H. C. Andersens Eventyr, som jeg holder umaadelig meget af.

Under Samtalen fortalte Fru Luther ogsaa lidt om sig selv og Baggrunden for sit Arbejde. Blandt sine Forfædre tæller hun en russisk Hofarkitekt, en svejtsisk Urmager og en Guldsmed, der særlig arbejdede med Filigran. Hendes Mor var Englænderinde. Hun selv fødtes i Estland. I Dag taler hun Dansk, og hendes Sønnen gaar paa Duborg-Skolen. Een Gang kunde hele Familiens jordiske Gods rummes i tre Rygsække!

Bygger paa Slægtens Arv

Gennem alt har hun holdt fast ved den kunstneriske Arv, hun fik. Arkitektur og Filigran er ogsaa Arbejde med Linjer, men hun har arbejdet videre og fundet sin egen kunstneriske Udtryksform, som alle kan forstaa. At hendes Kunst er noget for sig selv, ses ogsaa af den pudsige Omstændighed, at de tyske Silhouetklipperses Fagforening har nægtet at optage hende som Medlem, fordi hun ikke udelukkende arbejder med Skygebilleder.

Man maa beundre den Viden, Kunnen, Teknik og ikke mindst store Arbejdsydelse, der ligger bag alle hendes Værker. En lille Kvinde, men en fin Kunstnerinde!

*

Paa den Udstilling af sydslesvigsk Kunst, som Sydslesvigs danske Kunstforening arrangerer i Flensborg i November, vil Fru Luther være blandt Udstillerne.

parvus.